2025/441

2025.3.10.

A BIZOTTSÁG (EU) 2025/441 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2025. március 6.)

az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban a kedvezőtlen éghajlati jelenségek és természeti katasztrófák által érintett spanyolországi, horvátországi, ciprusi, lettországi és magyarországi mezőgazdasági ágazatoknak szánt sürgősségi pénzügyi támogatás nyújtásáról

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 221. cikke (1) bekezdésére,

mivel:

(1) 2024 október végén és november elején Spanyolországot korábban nem tapasztalt mértékű kedvezőtlen időjárási események sújtották. Az elszigetelten, többször egymás után jelentkező alacsony légnyomású periódusok rendkívül heves esőzéseket és pusztító árvizeket okoztak, amelyek kedvezőtlenül érintették a gyümölcs- és zöldség-, a bor-, az olajbogyó- és az állattenyésztési ágazat termelését. Ezeket a rendkívül kedvezőtlen időjárási eseményeket egyes régiókban az idény kezdetétől tartó csapadékhiány, 2024 júniusában, júliusában és augusztusában pedig extrém forróság előzte meg, amelyek aszályhoz vezettek, és súlyos károkat okoztak egyes növények, különösen a diófélék termesztésében.

(2) 2024 nyarán Horvátország korábban nem tapasztalt mértékű kedvezőtlen éghajlati jelenségekkel szembesült. 2024 elején Horvátországban a hosszú távon mért átlaghoz képest először melegebb, majd alacsonyabb hőmérsékletű időszakok voltak tapasztalhatók, ami kihatással volt a növénykultúrák további fejlődésére. Ezt 2024 júliusában rendkívül magas hőmérsékletek és kivételes hőhullámok követték, amelyek jelentősen befolyásolták egyes gyümölcsök, zöldségek és borszőlők, valamint egyes szántóföldi növények, különösen a kukorica, a napraforgó, a szója és a cukorrépa termesztését.

(3) 2023 decemberében, valamint 2024 januárjában és februárjában Ciprust jelentős esőhiány és kiugróan magas hőmérséklet jellemezte, ami száraz környezeti feltételeket eredményezett. 2024 tavaszán és nyarán továbbra is alacsony maradt a csapadékmennyiség, folytatódott a szárazság és a vízhiány, és ez kedvezőtlenül érintette a gabona- és olajbogyó-ágazatot, valamint egyes gyümölcs- és zöldségfélék – különösen a mandula és a borszőlő – termesztését.

(4) 2024 júliusában és augusztusának elején Lettország egyes részeit korábban nem tapasztalt mértékű kedvezőtlen éghajlati jelenségek, nevezetesen rendkívül intenzív esőzések sújtották. Ezeket az eseményeket 2023 decemberében és 2024 januárjában rekordalacsonyságú hőmérséklet, fagyok és hidegbetörések előzték meg, amelyeket 2024 márciusától szokatlanul meleg időjárás, végül május elején újabb fagyok követtek. A nagy hőmérséklet-ingadozás hatással volt a növénytermesztésre, különösen a gabona, a repce, valamint a gyümölcs és a zöldség – többek között a burgonya – termesztésére.

(5) 2024 nyarán Magyarországon korábban nem tapasztalt mértékben álltak elő kedvezőtlen időjárási feltételek. A szokatlanul meleg hőmérséklet, valamint a tartós csapadékhiány és az aszályos körülmények jelentős károkat okoztak a kukoricatermesztésben, továbbá kisebb károkat a napraforgó-, a szója- és a cukorrépa-ágazatban, valamint a gyümölcs- és zöldségágazatban, beleértve a burgonya- és a borágazatot is.

(6) Bár vannak arra utaló jelek, hogy az éghajlatváltozással összefüggésben az Unió egész területén számolni kell a mezőgazdaság számára egyre nagyobb kockázatot jelentő, hasonlóan kedvezőtlen éghajlati jelenségekkel és természeti katasztrófákkal, a spanyolországi, horvátországi, ciprusi, lettországi és magyarországi jelenségek intenzitása rendkívüli volt, és e jelenségek a területek és a termés jelentős részét érintették.

([1]) HL L 347., 2013.12.20., 671. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj.

(7) Az említett kedvezőtlen éghajlati jelenségek és természeti katasztrófák által a mezőgazdasági termelőknek okozott jelentős károk, valamint az érintett spanyolországi, horvátországi, ciprusi, lettországi és magyarországi termelők ebből eredő bevételkiesése veszélyeztetik a mezőgazdasági üzemek gazdasági életképességét.

(8) Ezért rendkívüli intézkedést kell elfogadni az említett kedvezőtlen éghajlati jelenségek és természeti katasztrófák következtében Spanyolországban, Horvátországban, Cipruson, Lettországban és Magyarországon felmerült egyedi problémák kezelésére.

(9) A kedvezőtlen éghajlati jelenségek és természeti katasztrófák által a mezőgazdasági termelőknek okozott jelentős károk és gazdasági veszteségek az 1308/2013/EU rendelet 221. cikke értelmében vett egyedi problémának minősülnek, amelyet az említett rendelet 219. vagy 220. cikke alapján hozott intézkedésekkel nehezen lehetne kezelni. A helyzet nem kapcsolódik kifejezetten egy azonosított egyedi piaci zavarhoz vagy piaci zavar kialakulásának konkrét veszélyéhez. Nem kapcsolódik továbbá az állatbetegségek elleni, illetve a népegészségügyi, állat- vagy növényegészségügyi veszélyekből eredő fogyasztói bizalomvesztés elleni fellépést szolgáló intézkedésekhez sem.

(10) A Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország rendelkezésére bocsátott összegeket mindenekelőtt e tagállamok uniós mezőgazdasági jelentőségének figyelembevételével, a közvetlen kifizetésekre vonatkozóan az (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) V. mellékletében meghatározott nettó felső összeghatárok, valamint az e tagállamokban előforduló kedvezőtlen éghajlati jelenségek és természeti katasztrófák hatása alapján kell meghatározni.

(11) Spanyolországnak, Horvátországnak, Ciprusnak, Lettországnak és Magyarországnak a támogatást a leghatékonyabb csatornákon keresztül kell elosztania olyan objektív és megkülönböztetésmentes kritériumok alapján, amelyek figyelembe veszik az érintett mezőgazdasági termelők által elszenvedett nehézségek és tényleges gazdasági károk mértékét. Az említett tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a támogatás végső kedvezményezettjei a mezőgazdasági termelők legyenek, és el kell kerülniük a piac vagy a verseny torzulását.

(12) Mivel a Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország számára elkülönített összegek csak részben kezelnék a termelők által tapasztalt gazdasági nehézségeket, e tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy az e rendeletben meghatározott feltételek mellett kiegészítő nemzeti támogatást nyújtsanak a termelőknek.

(13) Annak érdekében, hogy Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország a támogatást az érintett termelők helyzete által megkövetelt rugalmasság mellett oszthassa ki, lehetővé kell tenni számukra, hogy a szóban forgó támogatást az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott más támogatással halmozzák anélkül, hogy a mezőgazdasági termelők túlzott mértékű kompenzációban részesülnének.

(14) A túlzott mértékű kompenzáció elkerülése érdekében Spanyolországnak, Horvátországnak, Ciprusnak, Lettországnak és Magyarországnak figyelembe kell vennie az egyéb nemzeti vagy uniós támogatási eszközök vagy magánprogramok keretében az elszenvedett gazdasági veszteségekre való reagálás céljából nyújtott támogatást.

(15) Mivel az uniós támogatás mértéke euróban kerül megállapításra, az egységes és egyidejű alkalmazás biztosítása érdekében meg kell határozni az eurót nem használó tagállamok, jelen esetben Magyarország számára az előirányzott támogatási összegek nemzeti valutára való átváltásának dátumát. Mivel ez a rendelet nem állapít meg határidőt a támogatási kérelmek benyújtására, az (EU) 2022/127 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ([3]) 30. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában, az e rendeletben meghatározott összegek tekintetében helyénvaló e rendelet hatálybalépésének időpontját tekinteni az árfolyamra vonatkozó meghatározó ügyleti ténynek.

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

([3]) A Bizottság (EU) 2022/127 felhatalmazáson alapuló rendelete (2021. december 7.) az (EU) 2021/2116 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kifizető ügynökségekre és más szervekre, a pénzgazdálkodásra, a számlaelszámolásra, a biztosítékokra és az euro használatára vonatkozó szabályokkal történő kiegészítéséről (HL L 20., 2022.1.31., 95. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/127/oj).

(16) Az intézkedések hatékonyságának biztosítása érdekében a kedvezményezetteknek mielőbb részesülniük kell a szükséghelyzeti pénzügyi támogatásból. Emellett biztosítani kell a pénzeszközök időben történő nyomon követését, valamint a mezőgazdasági tartalék naprakész figyelemmel kísérését és hatékony felhasználását, maximalizálva annak rendelkezésre állását, és javítva a krízishelyzetekre való gyors reagálás képességét. Ezért helyénvaló meghatározni a támogathatóság határidejét, amelyen belül a tagállamok kifizethetik ezt a támogatást a kedvezményezetteknek. A szóban forgó időpontot követően teljesített kifizetéseket úgy kell tekinteni, mint amelyek nem jogosultak uniós finanszírozásra.

(17) Az Unió tehát Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország kizárólag azon kiadásait fogja finanszírozni e rendkívüli intézkedés keretében, amelyek az elszámolhatóságukra vonatkozóan meghatározott határidőn belül merülnek fel. Az e rendkívüli intézkedés keretében nyújtott támogatás kifizetését ezért 2025. szeptember 30-ig kell teljesíteni.

(18) Mivel a 2025. szeptember 30. után teljesített kifizetések semmilyen körülmények között nem minősülnek támogathatónak, az (EU) 2022/127 felhatalmazáson alapuló rendelet 5. cikkének (2) bekezdése, amely a határidő után teljesített havi kifizetések arányos csökkentéséről rendelkezik, nem alkalmazandó.

(19) Spanyolországnak, Horvátországnak, Ciprusnak, Lettországnak és Magyarországnak részletes információkat kell közölnie a Bizottsággal e rendelet végrehajtásáról annak érdekében, hogy az Unió nyomon követhesse az e rendelettel bevezetett intézkedés hatékonyságát.

(20) Annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelők mihamarabb megkaphassák a támogatást, indokolt, hogy Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország késedelem nélkül hajtsa végre ezt a rendeletet. Ezért indokolt előírni, hogy e rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetése napját követő napon lépjen hatályba.

(21) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a mezőgazdasági piacok közös szervezésével foglalkozó bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

(1) Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország összesen 98 600 000 EUR összegű uniós támogatásban részesül azzal a céllal, hogy az e rendeletben meghatározott feltételek mellett rendkívüli támogatást nyújtson a mezőgazdasági termelőknek.

(2) Az e rendeletnek megfelelő uniós kiadások nem haladhatják meg a következő teljes összegeket:

a) Spanyolország esetében 68 000 000 EUR;

b) Horvátország esetében 6 700 000 EUR;

c) Ciprus esetében 3 500 000 EUR;

d) Lettország esetében 4 200 000 EUR;

e) Magyarország esetében 16 200 000 EUR.

(3) Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország a (2) bekezdésben említett összegeket olyan intézkedésekre használja fel, amelyek célja az adott régiókban a kedvezőtlen éghajlati jelenségek által érintett ágazatokban és termelésben leginkább érintett mezőgazdasági termelők kompenzációja az életképességüket befolyásoló gazdasági veszteségekért.

(4) A (3) bekezdésben említett intézkedéseket olyan objektív és megkülönböztetésmentes kritériumok alapján kell meghozni, amelyek figyelembe veszik az érintett mezőgazdasági termelőket ért tényleges gazdasági veszteségek mértékét. Az intézkedéseknek olyan jellegűeknek kell lenniük, hogy az intézkedések keretében nyújtott kifizetések ne okozzák a piac vagy a verseny torzulását.

(5) Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország biztosítja, hogy amennyiben az uniós támogatásból finanszírozott kifizetések közvetlen kedvezményezettjei nem a mezőgazdasági termelők, az uniós támogatásból származó gazdasági előnyt teljes mértékben ők élvezzék.

(6) Spanyolországnak, Horvátországnak, Ciprusnak, Lettországnak és Magyarországnak a (3) bekezdés szerinti intézkedések keretében teljesített kifizetésekhez kapcsolódó, a (2) bekezdésben említett kiadásai csak abban az esetben jogosultak uniós támogatásra, ha e kifizetésekre legkésőbb 2025. szeptember 30-ig sor kerül.

(7) Az (EU) 2022/127 felhatalmazáson alapuló rendelet 30. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában az e rendelet 1. cikke (2) bekezdésében meghatározott összegek árfolyamára vonatkozó meghatározó ügyleti tény e rendelet hatálybalépésének napja.

(8) Az e rendelet szerinti intézkedések halmozhatók az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott más támogatással.

(9) Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország a (2) bekezdésben meghatározott megfelelő összeg 200 %-ának megfelelő összeghatárig – objektív és megkülönböztetéstől mentes kritériumok alapján – a (3) bekezdés értelmében hozott intézkedéseket kiegészítő nemzeti támogatást nyújthat, feltéve, hogy e kifizetések nem járnak sem a piac vagy a verseny torzulásával, sem pedig a termelők túlzott mértékű kompenzációjával. A kiegészítő nemzeti támogatást Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország 2025. december 31-ig fizeti ki.

(10) A túlzott mértékű kompenzáció elkerülése érdekében az e rendelet szerinti támogatás nyújtásakor Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország figyelembe veszi az érintett gazdasági veszteségek ellentételezése érdekében az egyéb nemzeti vagy uniós támogatási eszközök vagy magánprogramok keretében nyújtott támogatást.

2. cikk

(1) Spanyolország, Horvátország, Ciprus, Lettország és Magyarország az 1. cikk (3) bekezdésében említett intézkedések tekintetében haladéktalanul, de legkésőbb 2025. május 31-ig értesíti a Bizottságot a következőkről:

a) a meghozandó intézkedések leírása;

b) a támogatás megadására szolgáló módszerek meghatározásához használt kritériumok, a támogatás összege, valamint a támogatás mezőgazdasági termelők közötti elosztásának módszerei és indoklása;

c) a mezőgazdasági termelők gazdasági veszteségeinek kompenzálására irányuló intézkedések tervezett hatása;

d) az annak ellenőrzése céljából elvégzett tevékenységek, hogy az intézkedések elérték-e tervezett hatásukat;

e) a versenytorzulás és a túlzott mértékű kompenzáció megakadályozására irányuló intézkedések;

f) az uniós kiadások kifizetésére vonatkozó előrejelzés havi bontásban 2025. szeptember 30-ig;

g) az 1. cikk (9) bekezdése alapján nyújtandó kiegészítő nemzeti támogatás mértéke;

h) a mezőgazdasági termelők jogosultságának ellenőrzése és az Unió pénzügyi érdekeinek védelme érdekében hozott intézkedések.

(2) Spanyolországnak, Horvátországnak, Ciprusnak, Lettországnak és Magyarországnak legkésőbb 2026. március 31-ig értesítenie kell a Bizottságot az intézkedésenként kifizetett teljes összegekről (adott esetben uniós támogatás és kiegészítő nemzeti támogatás szerinti bontásban), a kedvezményezettek számáról és típusáról, valamint az intézkedés eredményességének értékeléséről.

3. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2025. március 6-án.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN